

Одеська обласна організація

Інформаційний бюлетень

№22

квітень 2021 р.

**Щодо спільної роботи близьких осіб
у закладі освіти**

На звернення до Одеської обласної організації Профспілки працівників освіти і науки України щодо дотримання законодавства про конфлікт інтересів та обмежень щодо запобігання корупції в закладах освіти надаємо наступні роз'яснення.

Національне агентство з питань запобігання корупції здійснює моніторинг та контроль за виконанням, зокрема, керівниками та іншими посадовими особами закладів освіти, вимог Закону України «Про запобігання корупції» щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

У межах моніторингу Національне агентство постійно виявляє порушення положень Закону, пов'язані з роботою у підпорядкуванні керівників державних та комунальних закладів освіти, у тому числі коледжів, шкіл (далі-заклад), та інших посадових осіб закладів (завучів, завідувачів відділень тощо) їх близьких осіб.

Відповідно до абзацу першого частини першої статті 27 Закону № 1700 не можуть мати у прямому підпорядкуванні близьких їм осіб або бути прямо підпорядкованими у зв'язку з виконанням повноважень близьким їм особам особи, зазначені у підпунктах «а», «в» – «з» пункту 1 частини першої статті 3 цього Закону. Зокрема, до них належать особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови; міністри, інші відповідні керівники; державні службовці; посадові особи органів місцевого самоврядування.

Це обмеження не поширюється на керівників закладів освіти, оскільки вони належать до категорії осіб, які для цілей Закону № 1700 прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а саме — посадових осіб юридичних осіб публічного права, які не зазначені у пункті 1 частини 1 статті 27 Закону № 1700.

З огляду на це керівники та інші посадові особи закладів помилково вважають, що ситуація спільної роботи близьких осіб у закладі, коли між ними існують відносини прямого підпорядкування, узгоджується з нормами Закону та не потребує реагування.

Разом з тим у таких випадках не враховується те, що на керівників та інших посадових осіб закладів освіти, як на посадових осіб юридичних осіб публічного права, поширюються вимоги ст. 28 Закону щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Частиною першою статті 28 Закону № 1700 передбачено, що особи, зазначені в пунктах 1, 2 частини першої статті 3 Закону (в тому числі працівники закладів освіти) зобов'язані:

- вживати заходів щодо недопущення виникнення реального, потенційного конфлікту інтересів;
- повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів безпосереднього керівника, а у випадку перебування особи на посаді, яка не передбачає

наявності у неї безпосереднього керівника, або в колегіальному органі — Національне агентство з питань запобігання корупції (далі — НАЗК) чи інший визначений законом орган або колегіальний орган, під час виконання повноважень у якому виник конфлікт інтересів, відповідно;

- вживати заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів (ч. 1 ст. 28 Закону № 1700).

Невиконання вимог щодо повідомлення про потенційний конфлікт інтересів є правопорушенням, пов'язаним з корупцією, і тягне за собою дисциплінарну відповідальність.

Окрім того, у разі існування в особи сумнівів щодо наявності в неї конфлікту інтересів вона зобов'язана звернутися за роз'ясненнями до територіального органу НАЗК; якщо особа отримала підтвердження про відсутність конфлікту інтересів, вона звільняється від відповідальності, якщо у діях, щодо яких вона зверталася за роз'ясненням, пізніше буде виявлено конфлікт інтересів (ч. 5, 6 ст. 28 Закону № 1700).

Міністерство освіти і науки України в листі від 07.10.2016 № 1/11-13074 наголосило, що конфлікт інтересів є більш широким поняттям та включає в себе обмеження відносин прямого підпорядкування, проте ним не обмежується. Тому відсутність відносин прямого підпорядкування, а також відсутність заборони прямого підпорядкування близьких осіб, перелік яких передбачено абзацом 4 частини 1 статті 1 Закону № 1700, не спростовує можливості виникнення потенційного чи реального конфлікту інтересів при здійсненні ними службових обов'язків.

Конфлікт інтересів — це ситуація, при якій службова особа, виконуючи свої обов'язки, має приватний інтерес (особисту заінтересованість), який хоча і не обов'язково призводить до прийняття неправомірного рішення або вчинення неправомірного діяння, але здатний до цього призвести (Методичні рекомендації з питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб, затвердженні рішенням НАЗК від 14.07.2016 № 2).

Наприклад, в юридичній особі публічного права працює донька директора цього підприємства. Звісно, він хоче піклуватися про близьку йому людину. Цим і зумовлюється його приватний інтерес.

Якщо директор підприємства має повноваження приймати рішення, наприклад, щодо преміювання своєї доньки, яка працює керівником відділу на цьому підприємстві, — це потенційний конфлікт інтересів. Тобто потенційний конфлікт інтересів виникає, коли посадова особа має службові повноваження, пов'язані із вчиненням/невчиненням дій, прийняттям рішень стосовно близької особи.

Якщо ж керівник підприємства реалізовує службові повноваження стосовно близької особи — це реальний конфлікт інтересів. Тобто якщо директор підприємства затвердить видати премію своїй доньці, то це

реальний конфлікт інтересів. І тоді подібні дії керівника – це правопорушення.

Аналогічно, якщо цей директор підприємства видасть наказ щодо преміювання себе без погодження з органом управління, він порушить вимоги Закону України «Про запобігання корупції». Така ситуація – також реальний конфлікт інтересів.

Якщо, наприклад, директор укладає цивільно-правові договори від імені свого підприємства на виконання певної роботи або надання послуг з фізичною особою-підприємцем, яка, наприклад, є його племінником, – це також реальний конфлікт інтересів.

Таким чином, незважаючи на те, що далеко не кожен конфлікт між службовими повноваженнями та приватним інтересом здатен призвести до неправомірних рішень чи діянь, кожен із конфліктів інтересів здатен створити таку ситуацію у випадку, якщо не буде вчасно та належним чином задекларований, оцінений та врегульований.

Також звертаємо увагу, що у разі виявлення фактів неповідомлення керівниками та іншими посадовими особами закладів про наявність потенційного конфлікту інтересів слід розглядати питання щодо притягнення винної особи до дисциплінарної відповідальності. При цьому під час вирішення відповідних питань підтвердження від Національного агентства про наявність в особи потенційного конфлікту інтересів не потрібно.

*Підготувала юрисконсульт обласного комітету Одеської ОО ППОУ Р.П. Московчук
0676544238*